

KONTRAKTY HANDLOWE → D3

Podwyższenie wynagrodzenia z powodu wzrostu cen surowców

Strona występująca z żądaniem powinna udowodnić, iż po skalkulowaniu oraz złożeniu oferty i zawarciu kontraktu nastąpiła niemożliwa do przewidzenia zmiana uwarunkowań rynkowych, wyrażająca się w istotnej zmianie kosztów realizacji tego kontraktu.

PRAWO SPÓŁEK → D4

Pozew o wyłączenie wspólnika szantażem w sporze korporacyjnym

Żeby sąd wydał orzeczenie o wyłączeniu wspólnika ze spółki, muszą zachodzić „ważne przyczyny” dotyczące danego wspólnika. Kodeks spółek handlowych nie precyzuje jednak, jak należy rozumieć to określenie.

WŁASNOŚĆ PRZEMYSŁOWA → D6

Ochrona patentowa szczepionek w czasach COVID-19

Czy wobec stanu nadzwyczajnego, jakim jest pandemia, ochrona patentowa szczepionek na COVID-19 jest moralnie akceptowalna? Coraz głośniejszy mówi się, by produkty do zapobiegania i leczenia COVID-19 były światowymi dobrami publicznymi.

AKTUALNOŚCI NA PRAWO.RP.PL

TARCZA ANTYKRYZYSOWA

Zamówienia publiczne: zakaz potrącania kar umownych

W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii wykonawcy mogą skorzystać z rozwiązań, które dają im szansę na zapewnienie płynności finansowej niezbędnej do dokończenia prowadzonych inwestycji.

Joanna Boroń
advokat, KBZ Żuradzka & Wspólnicy

Izabela Gajos
aplikant radcowski, KBZ Żuradzka & Wspólnicy

Negatywne skutki pandemii odczuwalne są także w zamówieniach publicznych. Trwająca już ponad rok sytuacja wywołana COVID-19 skutkowałą szeregiem trudności dla uczestników rynku zamówień publicznych i sparaliżowała wiele branż funkcjonujących na tym rynku, w tym zwłaszcza branżę budowlaną. Wskutek COVID-19 unieważniono wiele przetargów, co wpłynęło negatywnie zarówno na wykonawców, jak i zamawiających. Wykonawcy w trakcie realizacji kontraktów zmuszeni byli dostosować się do ciężkiej sytuacji spowodowanej brakiem dostępności materiałów budowlanych, opóźnieniami w dostawach wskutek ograniczeń w transporcie międzynarodowym oraz nieobecnością pracowników dotkniętych koronawirusem lub przebywających na kwarantannie. Nie wszyscy wykonawcy poradzi sobie z pandemią – na wielu budowach doszło do opóźnień, wskutek czego wykonawcy zostali obciążeni przez zamawiających karami umownymi za nienależyte lub nieterminowe wykonanie umowy.

Ochrona interesów wykonawcy

Od 24 czerwca 2020 r. wprowadzono rozwiązanie, które ma przede wszystkim dać wykonawcom szansę na zapewnienie płynności finansowej niezbędnej do dokończenia prowadzonych inwestycji. Zgodnie z art. 15r¹ ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapo-

bieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej ustawa o COVID-19), w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego w związku z COVID-19, i przez 90 dni od dnia odwołania stanu, który obowiązywał jako ostatni, zamawiający nie może potrącić kary umownej zastrzeżonej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy w sprawie zamówienia publicznego, z wynagrodzenia wykonawcy lub z innych jego wierzytelności. Nie może także dochodzić zaspokojenia z zabezpieczenia należytego wykonania tej umowy, o ile zdarzenie, w związku z którym zastrzeżono tę karę, nastąpiło w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii. Należy mieć na uwadze, że stan zagrożenia epidemicznego obowiązywał w Polsce od dnia 14 marca 2020 r., a następnie został on odwołany wraz z wprowadzeniem na terenie kraju stanu epidemii na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii.

Jak wynika z uzasadnienia rządowego projektu ustawy Tarcza 4.0 wprowadzającej omawiane rozwiązanie, jej celem jest udzielenie wsparcia uczestnikom rynku zamówień publicznych, w szczególności poprzez przyjęcie rozwiązań przeciwdziałających utracie płynności finansowej przez wykonawców oraz stworzenie

gwarancji dla wykonawców, że postanowienia umów o udzielenie zamówień publicznych będą uwzględniały zmianę warunków społeczno-gospodarczych wywołaną epidemią COVID-19, która wpływa negatywnie na możliwość wykonania obowiązków umownych. Nadto proponowane rozwiązanie ma przyczynić się do ograniczenia obciążeń finansowych wykonawców w okresie walki ze skutkami epidemii COVID-19, a w konsekwencji do zwiększenia ich zasobów finansowych.

Przesłanki stosowania przepisów covidowych

Art. 15r¹ ustawy COVID-19 znajdzie zastosowanie, gdy zdarzenie, w związku z którym zastrzeżono karę umowną, nastąpiło w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, tj. nastąpiło w okresie od 14 marca 2020 r., kiedy ogłoszony został stan zagrożenia epidemicznego. W świetle powyższego, jedyną przesłanką determinującą zakaz potrąceń kar umownych jest okres, w którym nastąpiło zdarzenie stanowiące podstawę kary umownej. Nie ma przy tym znaczenia przyczyna naliczenia kary umownej, art. 15r¹ obejmuje bowiem również te kary umowne, których naliczenie nie jest wywołane okolicznościami związanymi z wystąpieniem COVID-19.

Celem ustalenia, czy omawiana regulacja znajdzie zastosowanie w konkretnej sytuacji zamawiający powinien zastosować następującą procedurę:

KROK 1

Stwierdzenie niewykonania lub nienależytego wykonania umowy – w takiej sytuacji zamawiający może dochodzić zapłaty kary umownej zastrzeżonej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy z wynagrodzenia wykonawcy lub z innych jego wierzytelności, a także dochodzić zaspokojenia z zabezpieczenia należytego wykonania tej umowy;

Dokończenie na → D2

TEKSTY Z DODATKU DOSTĘPNE

w wersji elektronicznej na:

rp.pl/prawo_w_firmie

NAPISZ DO NAS

Teresa Siudem
redaktor prowadząca
teresa.siudem@rp.pl

Biznes w czasie pandemii

TARCZA ANTYKRYZYSOWA

Zamówienia: zakaz potrącania kar umownych

Dokończenie z **D1**

KROK 2

Ustalenie terminu zdarzenia skutkującego niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy;

KROK 3

Ustalenie czy zdarzenie powodujące naliczenie kary umownej nastąpiło w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego bądź stanu epidemii, bądź w okresie 90 dni od dnia odwołania stanu, który obowiązywał jako ostatni.

DZIAŁANIE A

Dochodzenie przez zamawiającego kary umownej - jeżeli zamawiający stwierdzi, że przesłanki z art. 15r¹ nie zostały spełnione, może wówczas dochodzić zapłaty od wykonawcy kary umownej zastrzeżonej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy z wynagrodzenia wykonawcy lub z innych jego wierzytelności, a także może dochodzić zaspokojenia z zabezpieczenia należytego wykonania tej umowy. Dochodzenie zapłaty kary umownej następuje najczęściej poprzez skorzystanie przez zamawiającego z uprawnienia do jej potrącenia z wynagrodzeniem wykonawcy lub innym wierzytelnościami.

DZIAŁANIE B

Zawieszenie potrącania kary umownej przez zamawiającego

- jeżeli zamawiający stwierdzi, że przesłanki z art. 15r¹ zostały spełnione, wówczas dochodzenie kary umownej zostaje zawieszono.

Ochrona interesów zamawiających

Art. 15 r¹ ustawy COVID-19 chroni nie tylko interesy wykonawców, ale i zamawiających. Wprowadzeniu czasowego ograniczenia dopuszczalności dokonywania potrąceń z wynagrodzenia wykonawców, towarzyszy stosowne przesunięcie terminów na dochodzenie roszczeń przez zamawiających.

W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii ogłoszonego w związku z COVID-19 oraz przez 90 dni od dnia odwołania stanu, który obowiązywał jako ostatni, bieg terminu przedawnienia roszczenia zamawiającego o zapłatę kar umownych nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu. Upiływ tego terminu, może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 120 dni od dnia odwołania tego ze stanów, który obowiązywał jako ostatni. Tym samym, w wyniku zawieszenia potrącania kar umownych z wynagrodzenia wykonawcy, zamawiający nie zostanie pozbawiony uprawnienia do ich dochodzenia z należności

wykonawcy w przyszłości.

1. Co w sytuacji, gdy zamawiający jednak potrąci karę umowną?

Krajowa Izba Odwoławcza w wyroku z 16 października 2020 r. (sygn. akt: KIO 2296/20) wskazała, iż przepis art. 15r¹ Ustawy COVID-19 „nie nakłada na zamawiających obowiązku wprowadzenia do postanowień umowy o zamówienie publiczne regulacji w zakresie braku możliwości potrącenia kary umownej zastrzeżonej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy w sprawie zamówienia publicznego, w warunkach określonych tym przepisem. Przepis ten ma zastosowanie wprost, a brak przewidzenia odpowiedniego postanowienia umownego, nie oznacza, że nie będzie miał on zastosowania do umowy zawartej w wyniku rozstrzygnięcia niniejszego postępowania o udzielenie zamówienia”.

W wielu przypadkach, zamawiający nie zastosowali się jednak do wprowadzonej regulacji i skorzystali z uprawnienia do potrącenia kary umownej, kwestionując wystąpienie przesłanki wynikającej z art. 15r¹, bądź mylnie przyjmując, że potrącenie było zasadne, ponieważ przyczyny niewykonania lub nieterminowej realizacji umowy nie wynikały z okoliczności dotyczących COVID-19, co dla zastosowania

zakazu potrąceń nie jest konieczne. Efektem dokonanego potrącenia była dla wielu firm utrata płynności finansowej, która skutkowała trudnościami w realizacji zawartych oraz pozyskaniu kolejnych umów o zamówienia publiczne. W przypadku potrącenia kary umownej z wynagrodzeniem z naruszeniem omawianej regulacji w pierwszej kolejności rekomendowane jest skierowanie przez wykonawcę do zamawiającego przedśadowego wezwania do zapłaty niezasadnie potrąconego wynagrodzenia, a gdy nie przyniesie ono oczekiwanego rezultatu konieczne będzie skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego i dochodzenie zapłaty wynagrodzenia w trybie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

2. Czy art. 15r¹ ustawy COVID-19 znajdzie zastosowanie zarówno do „starego”, jak i „nowego” Prawa zamówień publicznych?

Przepis art. 15r¹ Ustawy COVID-19 znajdzie swoje zastosowanie zarówno w odniesieniu do umów zawartych w trybie ustawy z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, jak i w trybie ustawy z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych. Wspomniany przepis odwołuje się w swoim brzmieniu do umowy, o której mowa w art. 15r Ustawy

COVID-19, a więc pośrednio również do definicji zamówienia publicznego z ustawy z dnia 11 września 2019 r. Definicja zamówienia publicznego, w myśl art. 7 pkt. 32 ustawy z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych, stanowi, że pod pojęciem „zamówienia publicznego” należy rozumieć umowę odpłatną zawieraną między zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem jest nabycie przez zamawiającego od wybranego wykonawcy robót budowlanych, dostaw lub usług. Tak rozumiana umowa o udzielenie zamówienia publicznego oznacza, że regulacją art. 15r¹ Ustawy COVID-19 nadal będą objęte zamówienia udzielone w okresie obowiązywania Prawa zamówień publicznych z 2004 r.

Wnioski

Wprowadzone regulacje należy ocenić pozytywnie, jednak, by mogły one skutecznie spełnić założenia, dla których zostały wprowadzone i stanowić faktyczne wsparcie dla uczestników rynku zamówień publicznych, muszą one być respektowane przez zamawiających, zwłaszcza, że wprowadzone przepisy zapewniają zamawiającym ochronę ich interesów i nie pozbawiają ich możliwości dochodzenia kar umownych, a jedynie odraczają w czasie

możliwość ich egzekwowania od wykonawców. Realną pomocą dla wykonawców w stosunku do których potrącono kary umowne z wynagrodzenia byłaby zwłaszcza możliwość rozwiązania sporów z zamawiającymi na etapie przedsadowym, bez potrzeby ponoszenia przez wykonawców opłat sądowych. /@

Joanna Boroń, adwokat, KBZ
Żuradzka & Wspólnicy
Izabela Gajos, aplikant radcowski,
KBZ Żuradzka & Wspólnicy

Ustawa z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych

podstawa
prawna:

[DzU z 2020 r. poz. 1842]

Ustawa z 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19

podstawa
prawna:

[DzU z 2020 r. poz. 1086]

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii

podstawa
prawna:

[DzU z 2020 r. poz. 491]